

Miksi työkyvyttömyys-eläkettä ei myönnetty?

Tietoa hakemuksen käsittelystä ja muutoksenhausta sekä keinoista, joilla turvaat tulevan toimeentulosi.

Toimi näin, kun työkyvyttömyyseläkehakemuksesi on hylätty

- 1 Päätös ja sen perustelut**
Tutustu saamaasi päätökseen ja sen perusteluihin rauhassa.
- 2 Työssä jatkamisen mahdollisuudet**
Jos työsuhteesi on voimassa, ota halutessasi yhteys omaan esimieheesi, työterveyteen tai henkilöstöhallintoon. Arvioi yhdessä heidän kanssaan työssä jatkamisesi eri mahdollisuudet.
- 3 Ammatillinen kuntoutus**
Selvitä ammatillisen kuntoutuksen vaihtoehtot, jos palaaminen takaisin entiseen työhösi ei ole mahdollista. Ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena on löytää reitti takaisin työhön, jossa pystyt työskentelemään sairaudestasi tai vammastasi huolimatta. Päätökseltäsi löydät tietoa ammatillisen kuntoutuksen järjestämisvastuusta.
- 4 Toimeentulo**
Ilmoittaudu työttömäksi työnhakijaksi TE-toimistoon, jos oikeutesi sairauspäivärahaan on päättynyt etkä pysty palaamaan töihin. Hae toimeentulosi turvaksi työttömyysetuutta omasta työttömyyskassastasi tai Kelasta. Selvitä tarvittaessa myös oikeutesi toimeentulotukeen ja asumistukeen.
- 5 Apua Elostä**
Soita asiakaspalveluumme, jos haluat keskustella hylkäyspäätöksestä ja sen perusteluista.
- 6 Päätöksestä valittaminen**
Jos olet eri mieltä saamasi päätöksen kanssa, toimita meille halutessasi valitus muutoksenhakuohjeen mukaisesti. Voit myös toimittaa meille myöhemmin uusia selvityksiä ja hakemuksen, jolloin käsittelemme asian uudestaan.

Eläkehakemuksen käsittely

Eläkeasiantuntijat ja lääkärit tekevät yhteistyönä ratkaisun työkyvyttömyyseläkkeestä.

Hakemuksen ratkaisu etenee näin:

1. Vakuutuslääkäri tutustuu hakemukseen, sen liitteisiin ja muihin taustatietoihin. Niiden perusteella vakuutuslääkäri tekee lääketieteellisen arvion siitä, onko eläkkeenhakijan työkyky alentunut siten, että työeläkelainsäädännön kriteerit kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen täyttyvät. Samalla hän arvioi eläkkeenhakijan mahdollisuudet palata työelämään ammatillisen kuntoutuksen tukemana.
2. Eläkeasiantuntija tekee eläkepäätöksen perusteluihin lääkäriin arvion, hakijan kokonaistilanteen ja työeläkelainsäädännön perusteella. Jos samalla hakemuksella on haettu myös kansaneläkettä, ratkaisu tehdään yhteistyössä Kelan kanssa.

Työkyvyn arviointi

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää, kun eläkkeenhakijan työkyky on heikentynyt sairauden, vian tai vamman takia yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajaksi.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää, että eläkkeenhakijan työkyky on heikentynyt vähintään 3/5. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan puolestaan myöntää, jos eläkkeenhakijan työkyky on heikentynyt vähintään 2/5.

Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon eläkkeenhakijan jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota hänen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän.

Eläkkeenhakijan työkykyä arvioidaan kaikkeen saatavissa olevaan työhön, jota eläkkeenhakijan voidaan terveydentilansa huomioiden edellyttää tekevän. Työkyvyttömyyseläkkeen myöntämiseksi ei siis riitä, että eläkkeenhakija on tullut työkyvyttömäksi viimeisimmän työsuhteensa, oman ammattinsa tai koulutuksensa mukaiseen työhön.

Lääketieteelliset selvitykset

Työkyvyttömyyseläkeratkaisu perustuu aina lääketieteellisten tutkimusten ja tutkimustulosten perusteella tehtyyn arvioon sairauksien aiheuttamasta työkyvyn heikkenemisestä.

Ratkaisevaa on todettujen sairauksien, vikojen tai vammojen aiheuttama työkyvyn heikkeneminen ja sen aiheuttamat rajoitteet hakijan omassa työssä tai muissa sellaisissa töissä, joita hänen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän.

Esimerkit sairauden vaikutuksesta työkykyyn

Esimerkki 1: fibromyalgia ja kulumat

50-vuotias eläkkeenhakija kärsii fibromyalgiasta eli kipuoireyhtymästä ja hänellä on selässään iänmukaisia kulumamuutoksia.

Fibromyalgialle ovat tyypillisiä paikkaa vaihtavat lihas- ja sidekudoskivut. Fibromyalgiaa ei pidetä riittävänä työkyvyttömyyseläkkeen myöntöperusteena, koska siihen ei liity työkyvyttömyyttä aiheuttavia elinmuutoksia. Eläkkeenhakijan selässä todetut kulumat eivät puolestaan ole sairauteen viittaavia löydöksiä, vaan luonnollisia iän mukanaan tuomia muutoksia.

Eläkkeenhakijalla on kipuoireilua, mutta työkyvyttömyyseläkettä ei voida myöntää, koska merkittäviä poikkeavia sairauslöydöksiä ei ole tutkimuksissa todettu.

Esimerkki 2: masennus

30-vuotiaalla toimistosihteerillä esiintyy masennusoireita, kuten mielialan laskua ja inihäiriöitä.

Eläkkeenhakijalla on perhehuolia, taloudellisia ongelmia ja työhön liittyvää stressiä. Hänellä ei ole todettu tutkimuksissa vaikeaa psykiatrista sairautta, kuten psykoottisuutta. Masennusta on pidetty lähinnä kuormittavasta elämäntilanteesta johtuvana ja hoidoksi on aloitettu mielialälääkitys.

Työkyvyttömyyseläkettä ei voida myöntää, koska eläkkeenhakijan arvioidaan kykenevän toimistosihteerin työhönsä, masennus ei ole vaikea-asteista ja oireita voidaan lievittää asianmukaisella hoidolla.

Jäljellä olevan työkyvyn arviointi

Eläkkeenhakijan jäljellä olevaa työkykyä arvioitaessa otetaan huomioon myös muita kuin lääketieteellisiä seikkoja. Näitä seikkoja ovat eläkkeenhakijan koulutus, työhistoria, ikä ja asuinpaikka sekä muut näihin rinnastettavat seikat.

Mitä monipuolisempi koulutus ja työhistoria eläkkeenhakijalla on, sitä paremmat mahdollisuudet hänellä on siirtyä uusiin tehtäviin. Sopivan työn saatavuutta arvioitaessa ei edellytetä, että sopiva työpaikka olisi juuri sillä hetkellä asuinpaikkakunnalla avoinna. Riittää, että työmarkkinoilla ylipäättään on saatavissa eläkkeenhakijan työkyvyllä sopivaa työtä.

Arvioitaessa 60 vuotta täyttäneen eläkkeenhakijan oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen, painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta eli arvioidaan hakijan jäljellä olevaa työkykyä suhteessa hänen omaan työhönsä. Työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta painotetaan silloin, kun eläkkeenhakijan ansiotyöura on pitkä ja työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus yhdistettynä ikääntymiseen liittyviin tekijöihin tekevät työn jatkamisen kohtuuttomaksi.

Esimerkit hakijan iän vaikutuksesta eläkeratkaisuun

Esimerkki 1: yleinen työkyvyttömyys

35-vuotias varastomies ei selkäsairautensa vuoksi kykene enää omaan työhönsä. Työkyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan voida myöntää, koska hänellä on arvioitu olevan jäljellä työkykyä muihin, selkää vähemmän kuormittaviin töihin.

Eläkkeenhakijan kohdalla ammatillisen kuntoutuksen edellytykset täyttyvät ja hänelle tarjotaan mahdollisuutta siirtyä eläkelaitoksen tukeman työkokeilun avulla uuteen, terveydentilalle paremmin sopivaan työhön. Työkokeilun ajalta eläkeyhtiö maksaa hänelle kuntoutusrahaa.

Esimerkki 2: ammatillinen työkyvyttömyys

61-vuotias lähihoitaja ei tuki- ja liikuntaelinsairauksiensa vuoksi selviydy enää fyysisesti kuormittavassa työssään. Työ on myös psyykkisesti raskastavaa kiireisen työtahdin ja epäsäännöllisten työaikojen takia.

Eläkkeenhakijalla on pitkä työura takanaan ja hän on täyttänyt 60 vuotta. Hänen kohdallaan painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta eli arvioidaan työkykyä suhteessa omaan ammattiin.

Eläkkeenhakija on sairautensa sekä työn aiheuttaman rasittuneisuuden ja kuluneisuuden vuoksi arvioitu työkyvyttömäksi omaan lähihoitajan ammattiinsa. Näin ollen hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen eikä ammatillinen kuntoutus siten ole tarkoituksenmukaista.

Hoitavan lääkärin ja vakuutuslääkärin roolit työkyvyttömyyden arvioinnissa

Hoitavan lääkärin tehtävänä on hoitaa potilastaan ja arvioida tämän toimintakykyä. Vakuutuslääkärin tehtävänä on puolestaan tarkastella eläkkeenhakijan työkykyä työeläkevakuutuksen näkökulmasta.

Hoitavan lääkärin tehtävät:

- hoitaa potilaan sairautta
- tehdä diagnoosi potilaan sairaudesta
- laatia hoito- ja kuntoutussuunnitelmat
- kirjoittaa eläkkeen hakemista varten tarvittava lääkärintlausunto, jossa kuvataan potilaan sairaushistoria, tehtyjen tutkimusten löydökset ja potilaan toiminnallinen tila

Vakuutuslääkärin tehtävät:

- arvioida eläkkeenhakijan työkyvyn heikkeneminen ja jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja
- ottaa hoitavan lääkärin antamien tietojen perusteella kantaa siihen, onko eläkkeenhakijalla oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen
- toimia yhtenä työkyvyttömyyseläkepäättöksen käsittelyyn osallistuvana asiantuntijana
- auttaa asiantuntemuksellaan oikeudenmukaisen eläkepäättöksen tekemisessä

Vakuutuslääkäri ei koskaan tee henkilön terveydentilaa koskevaa diagnoosia vaan arvioi hoitavan lääkärin antamien tietojen perusteella eläkkeenhakijan työkykyä. Vakuutuslääkäri ei voi tutkia potilasta, koska hoitosuhde potilaaseen aiheuttaa hallintolain mukaisen jääviyden.

Hylkäävä päätös, vaikka Kela on myöntänyt saman sairauden perusteella sairauspäivärahaa

Sairausvakuutuslaissa ja työntekijän eläkelaisissa työkyvyttömyys määritellään eri tavoin. Kela myöntää sairauspäivärahaa, jos et kykene tekemään omaa, vakiintunutta työtäsi. Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää, mikäli olet työkyvytön paitsi omaan, vakiintuneeseen työhösi myös kaikkien muuhunkin työhön.

Työkyvyttömyysmääritelmien ero saattaa joissain tilanteissa johtaa siihen, että Kela on myöntänyt saman sairauden perusteella sairauspäivärahaa, mutta työkyvyttömyyseläkkeestä annetaan hylkäävä päätös.

Muutoksenhaku

Jos olet tyytymätön saamaasi eläkepäätökseen, voit halutessasi valittaa siitä päätöksen liitteenä olevan muutoksenhakuohjeen mukaisesti.

Huomaathan, että

- Valituksen on oltava perillä viimeistään 30. päivänä siitä, kun sait tiedon eläkepäätöksestä.
- Postitse lähetetyn eläkepäätöksen katsotaan tulleen hakijan tietoon viimeistään seitsemäntenä päivänä päätöksen postituspäivästä sähköisen eläkepäätöksen katsotaan tulleen hakijan tietoon kolmantena päivänä postituspäivästä
- Valituksen määräaika on ehdoton
 - Toimita valitus ajoissa.
 - Lisäselvityksiä, kuten uusia lääketieteellisiä selvityksiä, voit toimittaa myös myöhemmin.
- Voit tehdä valituksen Elon henkilöasiakkaan verkkopalvelussa muutoksenhakulomakkeella osoitteessa **www.elo.fi/verkossa**.

Muutoksenhaun vaiheet

Elon ammatillinen kuntoutus apuna työelämään palaamisessa

Usein työkyvyttömyyseläkehakemuksen hylkääminen johtuu siitä, että eläkkeenhakijan arvioidaan sairautaan huolimatta kykenevän jäljellä olevan työkykynsä turvin jatkamaan työelämässä.

Työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä tutkitaan oikeus ammatilliseen kuntoutukseen. Sen tarkoituksena on tukea työelämässä pysymistä tai työelämään paluuta terveydentilan kannalta sopivaan työhön. Sen saaminen edellyttää sairautta tai vammaa, joka aiheuttaa lähivuosina todennäköisen uhan joutua työkyvyttömyyseläkkeelle.

Jos sinulla ei ole oikeutta työeläkelakien mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen, voit tiedustella mahdollisuuttasi ammatilliseen kuntoutukseen Kelasta tai työ- ja elinkeinotoimistosta. Jos tarvitset kuntoutusta työtapaturman, ammattitaudin tai liikennevahingon takia, niin kuntoutuksestasi vastaa ensisijaisesti tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiö.

Oikeus ammatilliseen kuntoutukseen tutkitaan työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä

Ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena on tukea työelämässä pysymistä tai työelämään paluuta terveydentilan kannalta sopivaan työhön. Sen saaminen edellyttää sairautta tai vammaa, joka aiheuttaa lähivuosina todennäköisen uhan joutua työkyvyttömyyseläkkeelle.

Jos sinulla ei ole oikeutta työeläkelakien mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen, niin voit tiedustella mahdollisuuttasi ammatilliseen kuntoutuksen Kelasta tai työ- ja elinkeinotoimistosta.

Jos tarvitset kuntoutusta työtapaturman, ammattitaudin tai liikennevahingon takia, niin kuntoutuksestasi vastaa ensisijaisesti tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiö.

Lisätietoja ammatillisesta kuntoutuksesta löydät verkkosivuiltamme [**www.elo.fi/kuntoutus**](http://www.elo.fi/kuntoutus).

Työkyvyttömyyseläkepäätöstä annettaessa arvioidaan samalla myös oikeus ammatilliseen kuntoutukseen

1. Oikeus kuntoutukseen

- Jos sinulla on oikeus ammatilliseen kuntoutukseen ja se on ajankohtaista, saat ennakkopäätöksen kuntoutuksesta ilman erillistä hakemista.
- Ennakkopäätös on voimassa 9 kuukautta, jonka aikana sinun tulee laatia kuntoutussuunnitelma.

2. Jos et saanut kuntoutuksen ennakkopäätöstä

- Työkyvyttömyyseläkepäätöksen ratkaisun yhteydessä on alustavasti tutkittu, ettei ammatillinen kuntoutus ole ajankohtaista eikä sinulla olisi oikeutta siihen. Jos haluat asiasta valituskelpoisen päätöksen, tee erillinen hakemus ammatillisesta kuntoutuksesta.
- Vaikka et saanut työkyvyttömyyseläkepäätöksen yhteydessä ennakkopäätöstä ammatillisesta kuntoutuksesta, asiasta kannattaa silti keskustella hoitavan lääkärin kanssa. Lääkärin kanssa on hyvä pohtia, onko kuntoutus myöhemmin ajankohtainen, varteenotettava keino työelämään palaamisessa.
- Selvitä myös muut mahdolliset kuntoutusvaihtoehdot, joita tarjoaa mm. Kela. Jos tarvitset kuntoutusta tapaturman, ammattitaudin tai liikennevahingon takia, kuntoutusesi kuuluu tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiölle. TE-toimistosta saat lisäksi tietoa mahdollisuuksista saada työtä ja säilyttää työpaikkasi vammasta tai sairaudesta huolimatta.

Elo apunasi

Henkilöasiakkaan verkkopalvelu

www.elo.fi/verkossa

Elon puhelinpalvelu

- Ammatillinen kuntoutus, puh. 020 694 723
- Muutoksenhakuun liittyvät asiat, puh. 020 694 705
- Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasiat, puh. 020 694 721

